

ระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง
The Level of Risk Behavior in Drugs of Secondary School
Students in Mekong River Basin

¹บุรฉัตร จันท์แดง, ²เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพรและ³ สัญญา เคนาภูมิ
¹ Burachat Jandaeng, ² Saowaluk Kosolkittiamporn and ³ Sanya Kenaphoom

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ประเทศไทย
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

¹ champdh999@gmail.com

Received September 9, 2019; Revised October 20, 2019; Accepted December 18, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 400 คน กำหนดขนาดโดยใช้สูตรของทาร์โร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง โดยรวมอยู่ในระดับน้อย (\bar{X} = 1.99) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ (\bar{X} = 2.67) มีระดับพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน ได้แก่ ด้านอุปนิสัย (\bar{X} = 2.07) และมีระดับพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับน้อยที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรม (\bar{X} = 1.23)

คำสำคัญ : พฤติกรรมเสี่ยง, ยาเสพติด

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the level of drug risk behavior of secondary school students in the boundary of the Mekong River Basin. The sample group consisted of 400 secondary school students. The size of the group was determined by using Taro Yamane's formula. The research instruments were questionnaires. The research found that the overall level of drug risk behavior of secondary school students in the boundary of the Mekong River Basin was at a low level (\bar{x} =1.99). When chronologically classified by aspect, the levels of risk behavior were as the followings: personality aspect was at a moderate level (\bar{x} = 2.67); character aspect was at a low level (\bar{x} = 2.07); and behavior aspect was at the lowest level (\bar{x} = 1.23).

Keyword: Risk Behavior, Drugs.

บทนำ

ภายใต้กระแสความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ รวมเข้ากับภาวะวิกฤติต่างๆ ที่กำลังเกิดขึ้น และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ในสังคมปัจจุบันภาวะวิกฤติที่เห็นได้ชัด ได้แก่ ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากปัญหาการแย่งชิงทรัพยากร ความไม่เป็นธรรมในสังคม โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ที่มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยปัญหา ยาเสพติดเป็นปัญหาที่สืบเนื่องกันมาเป็นเวลานานตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันและมีแนวโน้มว่ายังคงเป็นปัญหาต่อไปในอนาคต เพราะเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อนและมีการผลิตยาเสพติดชนิดใหม่ที่มีความร้ายแรงเพิ่มขึ้นตลอดเวลา (National Drug Prevention and Suppression Center, 2017)

สถานการณ์ในปัจจุบันพบว่าการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างกว้างขวางและรุนแรงมากขึ้น ก่อให้เกิดความสูญเสียกับประเทศชาติหลายด้านด้วยกันทั้งด้านกำลังคน รัฐบาลได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจึงได้มีการกำหนดนโยบายเร่งด่วนเพื่อจะลดการระบาดและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้กลยุทธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันแก้ไขปัญหากับการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในประเทศ รวมทั้งใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเฉียบขาดกับผู้ที่ทำผิดในการค้ายาเสพติดและผู้เสพยาเสพติด (Jandean, 2017) ประเทศไทยประสบกับปัญหายาเสพติดทั้งในด้านการเป็นพื้นที่ผลิต การเป็นพื้นที่การค้า การเป็นพื้นที่แพร่ระบาดและการเป็นทางผ่านยาเสพติด โดยมีตัวยาหลักที่ประสบปัญหาคือ ผีน เฮโรอีน กัญชา ยาบ้า ยาไอซ์ พิษกระท่อม สีสุนทร้อย สารระเหย โคเคน เอ็กซ์ตาซี และสารเสพติดประเภทวัตถุออกฤทธิ์บางชนิด โดยปัญหายาเสพติดกลายเป็นปัญหา

สำคัญของชาติที่ทุก ๆ รัฐบาลจะต้องยกขึ้นมาเป็นนโยบายลำดับต้นๆ ในการแก้ไขปัญหา (Jandeang, 2017)

จากการประเมินสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด พบว่า ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดอย่างมากในประเทศไทย ได้แก่ เฮโรอีนและยาบ้า (แอมเฟตามีน) พื้นที่ที่มีปัญหาเฮโรอีนรุนแรง ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ โดยการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและคาดว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นจากการสำรวจเพื่อประมาณการจำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 - ปริญญาตรีในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทยในปี พ.ศ. 2559 โดยสำนักวิจัย เอแบคโพลล์ พบว่า จากนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 5,365,942 คน ทั่วประเทศมีนักเรียน/นักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดถึง 663,290 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.40 โดยยาเสพติดที่แพร่ระบาดในกลุ่มนักเรียนนั้น ได้มีการผันแปรไปตามสถานการณ์ปัญหาในภาพรวม กล่าวคือ หลายปีก่อนหน้านี้ เฮโรอีนมีการแพร่ระบาดมาก แต่ในระยะหลังยาเสพติดใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มยากระตุ้นประสาทหรือหลอนประสาทบางส่วน เริ่มมีแนวโน้มได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น จากสาเหตุดังกล่าวทำให้มีผู้ติดยาและสารเสพติดมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งหากไม่มีการศึกษาหามาตรการในการป้องกัน แก้ไข ให้รวดเร็วและทันเหตุการณ์แล้ว อาจจะทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพทางกายและทางจิตใจของนักเรียนทั่วประเทศเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นปัญหาเด็กนักเรียนติดยาและสารเสพติดยังมีผลกระทบต่อการศึกษา อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลและความมั่นคงของประเทศชาติในที่สุด (Jandeang, 2017)

พื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขงนั้น ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยและมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาว ซึ่งมีแม่น้ำโขงกั้นระหว่างกลางประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งพบว่าในพื้นที่ดังกล่าวนี้มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษาในพื้นที่ตะเข็บชายแดนลุ่มน้ำโขงในระดับที่รุนแรง โดยเฉพาะในเขตพื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอขนาดใหญ่ในจังหวัด โดยยาบ้า กัญชา สารระเหย และไอซ์ ยังคงพบการแพร่ระบาดมากในพื้นที่ อีกทั้งผู้เสพยาใหม่ (มีการใช้ยาเสพติดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี) มีอัตราสูงเฉลี่ยร้อยละ 10.36 ในขณะที่กลุ่มเยาวชนที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษาจะมีความเสี่ยงสูงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากกว่ากลุ่มที่อยู่ในระบบการศึกษาถึง 5 เท่า (Narcotics Suppression Office, 2017)

ซึ่งจากสถานการณ์ดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงโอกาสในการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่มี

การแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรง รวมถึงจากการดำเนินงานที่ผ่านมาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้น ยังขาดการวิจัยอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขงอย่างมีประสิทธิภาพ (The Center for Narcotic Drugs defeats Mukdahan province, 2018) โดยจากสภาพปัญหาและความเป็นมาของการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาและจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาถึงระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง เพื่อให้การดำเนินการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดมีประสิทธิภาพและมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาในระยะยาวให้ได้ผลและทันเหตุการณ์มากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการวิจัยคือ พื้นที่ในเขตตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง ซึ่งประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง จำนวน 182,194 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง จำนวน 400 คน โดยการใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (สัญญา เคนาภูมิและเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2558 :124)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง ทั้งโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

พฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง	n = 400		ระดับ พฤติกรรมเสี่ยง
	\bar{x}	S.D.	
ด้านพฤติกรรม	1.23	0.53	น้อยที่สุด
ด้านอุปนิสัย	2.07	0.79	น้อย
ด้านบุคลิกภาพ	2.67	0.69	ปานกลาง
รวม	1.99	0.59	น้อย

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.99$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{x} = 2.67$) มีระดับพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน ได้แก่ ด้านอุปนิสัย ($\bar{x} = 2.07$) และมีระดับพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับน้อยที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรม ($\bar{x} = 1.23$)

อภิปรายผล

จากผลจากการศึกษาระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง ซึ่งพบว่า ระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 1.99$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{x} = 2.67$) ระดับพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน ได้แก่ ด้านอุปนิสัย ($\bar{x} = 2.07$) และระดับพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับน้อยที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรม ($\bar{x} = 1.23$) โดยผลการวิจัยดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ ดื่มสุรา ดื่มเบียร์ เสพยาบ้า ยาไอซ์ เสพกัญชา รวมถึงพฤติกรรมการสูดดมกาว สูดดมทินเนอร์ ในระดับที่น้อยที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากการที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง ไม่มีความต้องการไอ้อวดเพื่อนเกี่ยวกับพฤติกรรมดังกล่าวและมีความอยากรู้อยากลองสิ่งเสพติด

ติดในระดับน้อย ตลอดจนไม่นิยมคบหาคนแปลกหน้า จึงส่งผลให้ระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Suksang (2015) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดสงขลา โดยผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดสงขลา มีพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ChaekPhimai (2012) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยผลการวิจัย พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อการป้องกันยาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแปลผลได้ว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือมีระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Danprachoom (2013) ที่ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาลวังสมบูรณ จังหวัดสระแก้ว โดยผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีระดับพฤติกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งแปลผลได้ว่า นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอนุบาลวังสมบูรณ จังหวัดสระแก้ว มีระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ได้แก่ ชุมชนในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง ควรมีการบูรณาการระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครอง ครู-อาจารย์ ชุมชนและเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ในการบูรณาการระหว่างสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง เพื่อหาแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง อันจะนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขงต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคต่างๆในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง ไปใช้เพื่อ

พัฒนาการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง โดยบริบทของโรงเรียนและจังหวัดแต่ละจังหวัดแตกต่างกัน จึงควรมีการศึกษาอย่างเจาะลึกในโรงเรียนและจังหวัดแต่ละจังหวัด เพื่อให้ได้แนวทางในการป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ตะเข็บชนแดนลุ่มน้ำโขง ที่มีเหมาะสมสำหรับโรงเรียนและจังหวัดแต่ละจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

- สัญญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2558). *การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.
- ChaekPhimai, C. (2012). *Self-protection behaviors of drugs of King Mongkut's University of Technology North Bangkok students*. (Master of Public Administration Thesis). Bangkok: King Mongkut's University of Technology North Bangkok.
- Danprachoom, P. (2013). *Factors affecting self-protection behavior from drugs Of lower secondary school students Wang Sombun Kindergarten School, Sa Kaeo Province*. (Master Thesis, Kasetsart University). Chon Buri: Burapa university.
- Jandeang, B. (2017). Analysis of Current Drug Situation Problem. *Journal of Research and Development Institute, Rajabhat Maha Sarakham University*. 4(2): 37.
- Narcotics Suppression Office. (2017). *Prevention and solution of drug problems in educational institutions*. Office of the Narcotics Control Board, Bangkok: Ministry of Justice.
- National Drug Prevention and Suppression Center. (2017). *Ordering guidelines for reducing drug harm (Harm Reduction)*. Office of the Narcotics Control Board, Bangkok: Ministry of Justice.
- Suksang, S. (2015). *Factors influencing drug use risk behaviors of lower secondary school students in Changwat Songkhla*. Hat Yai: Hat Yai University.

The Center for Narcotic Drugs defeats Mukdahan province. (2018). *Guidelines to overcome drug abuse in Mukdahan province*. Mukdahan: The Center for the Empowerment of the Province of Narcotic Drugs.

